

Polityka zapobiegania nadużyciom i przemocy na tle seksualnym

Spis treści:

- Wstęp
- Kodeks etyki
- Zarządzanie organizacją
- Zasoby ludzkie i rekrutacja
- Szkolenia dla pracowników, wolontariuszy, partnerów
- Raportowanie nadużyć i przemocy na tle seksualnym
- Udzielenie pomocy osobie poszkodowanej
- Dochodzenie

Wstęp

Koalicja na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej (dalej: Koalicja) zrzesza organizacje pozarządowe działające na szczeblach lokalnych oraz krajowych w obszarze pieczy zastępczej, zwłaszcza rodzinnej. Misją Koalicji jest realizowanie prawa każdego dziecka do życia w rodzinie. Dzieci, które nie mogą wychowywać się w rodzinie biologicznej, dzięki opiece rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego, będą miały większą szansę na lepszy rozwój, prawidłowy wzorzec rodziny i perspektywy godnego i szczęśliwego życia.

Koalicja prowadzi przede wszystkim działania rzecznicze, poprzez które chce wpływać na tworzenie lepszego prawa. Podejmuje działania, aby wspierać rozwój rodzinnej pieczy zastępczej i podnosić kompetencje osób, od których zależy sytuacja i codzienne funkcjonowanie dzieci. Stawia na edukację, poszukując najlepszej dostępnej wiedzy w Polsce i na świecie i przekazując ją rodzicom zastępczym i innym uczestnikom systemu pieczy zastępczej. Koalicja na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej kieruje się najwyższymi standardami pracy, troską o beneficjentów i pracowników oraz wolontariuszy.

Tworząc niniejszą Politykę Koalicja na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej chce zapewnić beneficjentom oraz pracownikom i wolontariuszom środowisko wolne od nadużyć i przemocy.

Zarząd organizacji wyznaje politykę ZERA TOLERANCJI dla jakichkolwiek nadużyć i przemocy w tym przemocy seksualnej.

Celem niniejszego dokumentu jest także podnoszenie stopnia świadomości pracowników, wolontariuszy, Beneficjentów, Partnerów oraz środowiska lokalnego poprzez szkolenia wewnętrzne, tworzenie materiałów informacyjnych oraz stworzenie systemu raportowania w tym raportowania o nieprawidłowościach czy niegodziwym traktowaniu w celach seksualnych.

Niniejszy dokument dotyczy wszystkich pracowników, partnerów, podwykonawców, współpracowników i wolontariuszy (wszystkich pracowników bez względu na typ umowy). Dokument ten jest oparty o Biuletyn Sekretarza Generalnego w sprawie specjalnych środków ochrony przed wykorzystywaniem seksualnym i nadużyciami seksualnymi ([ST/SGB/2003/13](#)) oraz Deklarację Zaangażowania w Eliminację Wykorzystania i Nadużyć na tle Seksualnym przez Personal ONZ i spoza ONZ, 2006

Definicje:

Dziecko definiuje się jako każdą osobę, która nie ukończyła 18 r.ż. Ta definicja jest uznawana na arenie międzynarodowej jako identyfikująca populację, która jest szczególnie narażona i wymaga dodatkowych zabezpieczeń w celu

ochrony ich praw.

Koalicja to Koalicja na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej.

Krzywdzenie to każde zamierzone lub niezamierzone działanie, lub zaniechanie działania jednostki, instytucji lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania lub bezczynności, które naruszają równe prawa i swobody dzieci i/lub zakłócają ich optymalny rozwój.

Przemoc fizyczna wobec dziecka to przemoc, w wyniku której dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone. Krzywda ta następuje w wyniku działania bądź zaniechania działania ze strony rodzica lub innej osoby odpowiedzialnej za dziecko, lub ze strony osoby, której dziecko ufa, bądź która ma nad nim władzę. Przemoc fizyczna wobec dziecka może być czynnością powtarzalną lub jednorazową.

Przemoc psychiczna wobec dziecka to przewlekła, szkodliwa interakcja pomiędzy dzieckiem a opiekunem, obejmująca zarówno działania, jak i zaniechania. Zaliczamy do niej m.in.: niedostępność emocjonalną, zaniedbywanie emocjonalne, relację z dzieckiem opartą na wrogości, obwinianiu, oczernianiu, odrzucaniu, nieodpowiednie rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z dzieckiem, niedostrzeganie lub nieuznawanie indywidualności dziecka i granic psychicznych pomiędzy rodzicem a dzieckiem.

Wykorzystanie emocjonalne to nieumiejętność stworzenia właściwego, wspierającego środowiska pomagającego w rozwoju dziecka, w tym brak podstawowych wzorów tworzenia więzi, tak by dziecko mogło rozwijać stabilny i pełen zakres kompetencji społecznych, współmierny do jego potencjału i w kontekście społeczeństwa, w jakim dziecko przebywa. Do niniejszej kategorii zalicza się także działania wobec dziecka, które powodują krzywdę lub niosą za sobą wysokie ryzyko prawdopodobieństwo skrzywdzenia dziecka, jeśli chodzi o jego zdrowie lub fizyczny, mentalny, duchowy, moralny czy społeczny rozwój. Powyższe działania muszą znajdować się w granicach rozsądku pod kontrolą rodzica lub osoby pozostającej w relacji odpowiedzialności, zaufaniu lub władzy. Działania te obejmują ograniczenie swobody poruszania się, zachowanie mające na celu pomniejszanie zasług bądź umniejszanie dziecka, poniżanie, robienie z dziecka kozła ofiarnego, zrzucanie odpowiedzialności na dziecko, grożenie, nastraszanie, dyskryminację, wyśmiewanie lub inne нефizyczne formy wrogiego traktowania lub traktowania o charakterze odrzucenia (WHO, 1999).

Wykorzystywanie seksualne dziecka to włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody i/lub na którą nie jest dojrzałe rozwojowo i nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi danego społeczeństwa. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności, władzy.

Zaniedbywanie dziecka to chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie jego podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych i/lub nierespektowanie jego podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju. Do zaniedbywania dochodzi w relacji dziecka z osobą, która jest zobowiązana do opieki, wychowania, troski i ochrony dziecka.

Osoby dorosłe szczególnie narażone lub zagrożone to osoby w wieku 18 lat lub starsze, których zdolność do ochrony przed przemocą, nadużyciami, zaniedbaniem lub wyzyskiem jest znacznie ograniczona przez niepełnosprawność fizyczną lub umysłową, chorobę, podeszły wiek, niestabilność emocjonalną lub stres oraz przez sytuację

kryzysową, w której się znaleźli.

Beneficjent - każda osoba lub organizacja korzystająca ze wsparcia Koalicji na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej.

Wykorzystywanie seksualne - oznacza rzeczywiste lub usiłowane nadużycie bezbronnej pozycji, zróżnicowanej władzy lub zaufania Beneficjenta do celów seksualnych, w tym między innymi czerpanie korzyści finansowych, społecznych lub politycznych z wykorzystywania seksualnego innej osoby.

Niegodziwe traktowanie w celach seksualnych (eng. SEA – Sexual Exploitation and Abuse) - oznacza fizyczną ingerencję lub groźbę o charakterze seksualnym czy to z użyciem siły, czy to na nierównych lub przymusowych warunkach.

PSEA - eng. Protection against Sexual Exploitation and Abuse - Zapobieganie Wykorzystywaniu i Niegodziwemu traktowaniu w celach seksualnych, zasady związane z PSEA Koalicja stworzyła w oparciu o dokument Sekretarza Generalnego ONZ nr ST/SGB/2003/13.

Polityka – Polityka zapobiegania nadużyciom i przemocy na tle seksualnym.

Pracodawca – należy przez to rozumieć Koalicję.

Pracownik – osoba zatrudniona w Koalicji w oparciu o umowę o pracę.

Współpracownik – osoba wykonująca pracę na rzecz Koalicji w oparciu o umowy cywilno-prawne: w tym umowy zlecenia, umowy o staż, umowy o praktyki i umowy wolontariacie.

Personel – pracownik, pracownica, współpracownik, współpracownica, osoby reprezentujące Koalicję np. członkowie Zarządu, Eksperti.

Osoba Zgłaszająca – osoba, która zgodnie z Polityką składa zgłoszenie dotyczące doświadczania dyskryminacji, molestowania, molestowania seksualnego, mobbingu w miejscu pracy.

Osoba Zgłaszana – osoba, której zachowania zostały zgodnie z Polityką zgłoszone przez Osobę Zgłaszającą jako dyskryminujące, molestujące, molestujące seksualnie lub, mobbingowe.

Świadek – osoba, która powzięła informację lub zgłasza dotyczący kogoś innego przypadek stosowania dyskryminacji, molestowania, molestowania seksualnego,

Strona lub Strony – Osoba Zgłaszająca, Osoba Zgłaszana, oraz Świadek – w przypadku dokonania Zgłoszenia przez Świadka. Jednocześnie do dokumentacji z postępowania, w zakresie ustalonym w niniejszej procedurze, mają tylko Osoba Zgłaszająca i Osoba Zgłaszana.

Poufność – należy przez to rozumieć zasadę, zgodnie z którą zgłoszenie i tocząca się procedura pozostaje na poszczególnych etapach procedowania do wiadomości wyłącznie osób uprawnionych w oparciu o niniejszą Politykę.

Molestowanie – należy przez to rozumieć nękanie pracownika, nie oznacza ono wyłącznie molestowania seksualnego. Nękanie to taka forma dyskryminacji i każde niepożądane zachowanie (także nieodwołujące się do płci czy seksualności), którego celem lub skutkiem jest naruszenie godności pracownika i stworzenie wobec niego lub niej zastraszającej, wrogiej, poniżającej, upokarzającej lub uwłaczającej atmosfery. Molestowanie, tak jak

dyskryminacja i molestowanie seksualne, może być działaniem jednorazowym i jest przejawem dyskryminacji, to znaczy odnosi się do przesłanek dyskryminacji. Możemy mówić o molestowaniu np. ze względu na wiek, ze względu na staż pracy, ze względu na posiadanie lub nieposiadanie rodziny itp.

Molestowanie seksualne –każde niepożądane zachowanie o charakterze seksualnym lub odnoszące się do płci pracownika lub pracownicy, współpracownika lub współpracownicy, którego celem lub skutkiem jest naruszenie jego / jej godności, w szczególności przez stworzenie wobec niego / niej zastraszającej, wrogiej, poniżającej, upokarzającej lub uwłaczającej atmosfery. Molestowanie seksualne, podobnie jak inne formy dyskryminacji, może być działaniem jednorazowym. Na to zachowanie mogą się składać fizyczne, werbalne lub pozawerbalne elementy. Molestowanie seksualne to jeden z rodzajów dyskryminacji ze względu na płeć.

Kodeks Etyki

Koalicja na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej w swojej działalności kieruje się następującymi wartościami:

- Efektywność
- Odpowiedzialność
- Profesjonalizm
- Przejrzystość
- Rozwój
- Szacunek
- Współpraca

Każdy pracownik, wolontariusz:

1. Przestrzega procedur, polityk i wartości Organizacji.
2. Jest odpowiedzialny/a nie tylko za swoje stanowisko pracy, ale także za wizerunek Organizacji.
3. Efektywnie realizuje swoje obowiązki, rozwija swoje umiejętności, regularnie podnosi kompetencje.

II. Zespół Koalicji na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej:

1. Współpracujemy i wspieramy się wzajemnie.
2. Jesteśmy słowni i punktualni.
3. Dbamy o optymalne wykorzystanie zasobów organizacji.

III. Koalicja, a otoczenie:

1. Dbamy o realizację misji, propagujemy ideę rodzicielstwa zastępczego.
2. Działamy profesjonalnie.
3. Przestrzegamy obowiązującego prawa oraz zasad wymaganych przez naszych Partnerów.

Koalicja na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej i jej personel szanuje godność każdego człowieka bez względu na jego rasę, pochodzenie, wyznanie, płeć, orientację seksualną, kolor skóry, język, status materialny, przekonania polityczne, niepełnosprawność, stanowisko, wykształcenie, wiek i inne cechy różniące.

Koalicja i jej personel bierze odpowiedzialność za społeczeństwo, na które wpływa oraz dba o to, by beneficjenci – kobiety, dziewczynki, chłopcy i mężczyźni byli traktowani z godnością i szacunkiem.

Koalicja i jej personel szanuje kulturę, zwyczaje i tradycje wszystkich narodów i unika zachowań nieakceptowalnych w danym kontekście kulturowym.

Personel Koalicji zobowiązuje się do wypełniania najwyższych standardów profesjonalnego oraz osobistego zachowania, także poza obowiązkami służbowymi.

Personel Koalicji rozumie, że wykorzystanie i nadużycia na tle seksualnym są absolutnie nieakceptowalne oraz podważają wiarygodność i reputację wszystkich organizacji humanitarnych w Polsce.

Pracownicy i pracownice Koalicji podchodzą z szacunkiem do każdej osoby potrzebującej, wykazują się zrozumieniem, tolerancją i dyskrecją, a także dążą do jak najpełniejszego możliwego udziału osób, rodzin i społeczności, którym niosą pomoc, w podejmowaniu decyzji wpływających na ich życie.

Koalicja aktywnie włącza beneficjentów w swoją działalność na każdym etapie, który dotyczy interesu beneficjenta, dba o to, aby beneficjent znał swoje prawa, miał dostęp do informacji oraz mógł wyrazić swoją opinię na temat świadczonej pomocy.

Pracownicy i pracownice Koalicji nie marnują środków materialnych i niematerialnych własnych i cudzych, z największą starannością gospodarują posiadanymi zasobami. Pracownicy i pracownice Koalicji uznają wagę włączania kwestii dbałości o środowisko.

Zarządzanie Organizacją

W celu zapobiegania wykorzystaniu i nadużyciom seksualnym personel Koalicji zobowiązuje się w szczególności do przestrzegania poniższych 6 zasad przedstawionych w Biuletynie Sekretarza Generalnego ONZ:

1. Wykorzystanie i nadużycie seksualne jest poważnym przewinieniem i podstawą do zastosowania środków dyscyplinarnych, w tym zwolnienia ze skutkiem natychmiastowym.
2. Jakakolwiek aktywność seksualna z dzieckiem (osobą poniżej 18 roku życia) jest zakazana. 3. Błędne przekonanie dotyczące wieku dziecka nie stanowi usprawiedliwienia.
4. Oferowanie pieniędzy, zatrudnienia, towarów lub usług w zamian za usługi seksualne jest zabronione. Zabronione jest także korzystanie z usług pracowników seksualnych.
5. Jakakolwiek relacja seksualna między pracownikiem a beneficjentem Koalicji na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej jest zabroniona.
6. Personel Koalicji jest zobowiązany do tworzenia środowiska, które umożliwia zapobieganie wykorzystaniu i nadużyciom seksualnym.

W sytuacji kiedy istnieje obawa lub podejrzenie wykorzystania lub nadużycia seksualnego dokonanego przez inną osobę stanowiącą personel Koalicji lub przez osobę współpracującą z jakąkolwiek inną organizacją humanitarną należy niezwłocznie zgłosić ją do osoby kontaktowej w sprawie PSEA: Anna Wernio, tel 730341445, adres e-mail: psea@koalicja.org

Niniejsza polityka dotyczy wszystkich pracowników, partnerów i wolontariuszy Koalicji, niezależnie od ich roli lub rodzaju umowy oraz każdej osoby lub organizacji pracującej w naszym imieniu.

Od organizacji partnerskich oczekuje się spełnienia minimalnych standardów podobnych do tych przedstawionych w niniejszym dokumencie i odzwierciedlenia ich we własnych politykach i procedurach. Należy przeprowadzić ocenę

ryzyka polityk ochronnych w tych organizacjach, aby upewnić się, że spełniają te standardy.

Każdy partner z którym Koalicja współpracuje musi potwierdzić zapoznanie się z polityką PSEA i zobowiązać się do jej przestrzegania.

Dokument Polityki, a także skrócone wersje, w tym wersje w języku przyjaznym dla dzieci zostaną umieszczone na stronie internetowej Koalicji.

Obowiązki Zarządu Koalicji:

Zarząd ma obowiązek zapobiegać i reagować na wszelkie przypadki dyskryminacji, molestowania, molestowania seksualnego w miejscu pracy.

Zarząd prowadzi działania informacyjne i edukacyjne na temat zjawiska dyskryminacji, molestowania, molestowania seksualnego w miejscu pracy.

Zarząd ma obowiązek monitorowania miejsca pracy w celu wczesnego ujawniania i reagowania na zachowania mogące nosić znamiona dyskryminacji, molestowania, molestowania seksualnego.

Zarząd może uznać stwierdzony przypadek dyskryminacji, molestowania, molestowania seksualnego, za ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych.

Jeśli w Koalicji dochodzi do dyskryminacji, molestowania, molestowania seksualnego, pracodawca ma obowiązek zareagować i podjąć działania naprawcze, zgodnie ze wskazaniami Polityki oraz zobowiązaniami wynikającymi z Kodeksu Pracy.

Zarząd ma obowiązek zapewnić Osobie Zgłaszającej, Osobie Zgłaszanej, a także Świadcowi wsparcie.

Wsparcie to może mieć np. charakter psychologiczny (np. konsultacja z psychologiem, psychiatrą), socjalny lub inny, adekwatny do sytuacji (np. dodatkowy urlop, zmiana miejsca pracy, praca zdalna).

Wsparciem może być także ochrona Osoby Zgłaszającej i Świadka przed działaniami odwetowymi ze strony Osoby Zgłaszanej.

Zatrudnienie Osoby Kontaktowej – osoby, do której zgłaszane są przypadki dyskryminacji, molestowania, molestowania seksualnego, nadużyć i wykorzystywania seksualnego

Zadania Osoby Kontaktowej

Przyjęcie zgłoszenia.

Sprawdzenie kompletności zgłoszenia.

Udzielenie Osobie Zgłaszającej informacji na temat dalszej procedury i jej roli w dalszych działaniach związanych ze zgłoszoną sytuacją, a także o dostępnych środkach ochrony oraz wsparcia.

Poinformowanie Zarządu o zgłoszeniu oraz przekazanie sprawy organizacji zewnętrznej odpowiedzialnej za przeprowadzenie dochodzenia.

Prowadzenie szkoleń i działań zwiększających świadomość w Koalicji w zakresie prewencji wykorzystywania i nadużyć na tle seksualnym.

Koordinacja działań związanych z implementacją Polityki.

Informowanie o stanie realizacji Polityki, ewentualnych zmianach podczas zebrań członków Koalicji.

W okresie współpracy z jakąkolwiek jednostką ONZ - uczestnictwo w strukturach związanych z PSEA w ONZ.

Zasoby ludzkie i rekrutacja

Koalicja działa zgodnie z prawem pracy i zatrudnia pracowników i współpracowników posiadających odpowiednie

kwalifikacje i kompetencje, którzy podzielają wartości wynikające z Konwencji o Prawach Dziecka, w szczególności prawo dziecka do ochrony przed krzywdzeniem.

Przed przystąpieniem do pracy/wykonywania obowiązków w ramach współpracy wybrany kandydat, oprócz innych wymaganych przepisami prawa dokumentów, składa oświadczenie dotyczące niekaralności za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności oraz przestępstwa na szkodę małoletniego oraz o toczących się względem niego postępowaniach karnych i dyscyplinarnych.

Kandydat na pracownika lub współpracownika do pracy lub innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi jeszcze przed zawarciem umowy jest sprawdzany przez Koalicję w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym (rejestr z dostępem ograniczonym) oraz w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze. Sprawdzenie w rejestrze sprawców dokumentowane jest wydrukiem informacji zwrotnej wygenerowanej z Rejestru. Figurowanie w Rejestrze wyklucza zawarcie umowy z kandydatem.

Jako element prewencyjny Koalicja już w ogłoszeniu rekrutacyjnym zamieszcza informację o polityce zera tolerancji wobec jakichkolwiek form przemocy, wykorzystywania czy nadużyć na tle seksualnym.

Szkolenia dla pracowników, wolontariuszy, partnerów

Koalicja prowadzi obowiązkowe szkolenia (on-line i na żywo) dla całego personelu i partnerów w zakresie PSEA. Szkolenia zawierają:

- definicję SEA (zgodną z Definicją ONZ),
- wyjaśnienie dotyczące zakazu wykorzystywania i nadużyć na tle seksualnym oraz omówienie polityki organizacji,
- działania do podjęcia których personel jest zobowiązany (tj. szybkie zgłaszanie podejrzeń i odpowiednie kierowanie ofiar).

Szkolenia odbywają się cyklicznie: każdy pracownik/wolontariusz musi odbyć co najmniej 1 szkolenie w roku. Każdy członek personelu pierwsze szkolenie odbywa w ciągu 1 miesiąca od momentu podpisania umowy.

Udział w każdym szkoleniu jest potwierdzany listą obecności i certyfikatem.

Podczas współpracy z jakąkolwiek organizacją ONZ jako udział w szkoleniu można uznać e-learning dostępny na platformie agora.unicef.org

Raportowanie nadużyć i przemocy na tle seksualnym

Koalicja posiada łatwo dostępne, bezpieczne mechanizmy raportowania nadużyć i przemocy na tle seksualnym.

Kontakt mailowy pod adresem: psea@koalicja.org

Kontakt telefoniczny lub osobisty z Osobą Kontaktową - aktualne dane są dostępne na stronie internetowej.

Kontakt z wybraną osobą z Zarządu organizacji.

Zgłoszenie wykorzystania seksualnego lub niegodziwego traktowania w celach seksualnych jest obowiązkiem organizacji i jej pracowników oraz wolontariuszy i partnerów. Zgłoszenie powinno nastąpić najszybciej jak to możliwe.

Postępując zgodnie z procedurą zgłaszania należy zachować szczególną ostrożność w odniesieniu do prawa jednostki do bezpieczeństwa, poufności, przejrzystości, dostępności.

Zgłoszenie może być anonimowe.

Każde zgłoszenie zostanie niezwłocznie rozpatrzone przez Osobę Kontaktową oraz przekierowane do dalszego postępowania.

Udzielenie pomocy osobie poszkodowanej

Koalicja zapewni odpowiednią pomoc, w tym medyczną lub/i psychologiczną oraz ochronę przed ewentualnym odwetem sprawcy, każdej osobie która doznała nadużyć na tle seksualnym ze strony personelu Koalicji.

Ofiary wykorzystywania i nadużyć kierujemy do specjalistycznych poradni lub centrów pomocy psychologicznej. Przykładowe miejsca: Ośrodki Interwencji Kryzysowej i Ośrodki Pomocy Społecznej na terenie całego kraju. Listę z aktualnymi adresami posiada Osoba Kontaktowa i udostępnia ją każdej osobie pokrzywdzonej i/lub świadkowi zdarzenia.

Dochodzenie

Dochodzenie prowadzone jest przez organizację zewnętrzną.

Po sprawdzeniu kompletności i prawidłowości zgłoszenia osoba kontaktowa informuje Zarząd oraz przekazuje sprawę do zakontraktowanej organizacji zewnętrznej lub odpowiednim służbom.